

Alþingi
Umhverfis- og samgöngunefnd
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Selfossi, 30. október 2018

Efni: Umsögn Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga (SASS) um tillögur til þingsályktunar um samgönguáætlun til fimm ára 2019-2023, mál 172 og samgönguáætlun til fimmtán ára, 2019-2033, mál 173.

Í skýrslu samgöngunefndar SASS, dagsett í september 2017, eru teknar saman upplýsingar um þau verkefni sem blasa við Sunnlendingum í samgöngumálum 2017-2026. **Skýrsluna má finna [hér](#).** Sveitarfélögin á Suðurlandi telja afar brýnt að fjármagni verði veitt í þessi verkefni þannig að þau komi til framkvæmda á tímabilinu.

Ánægjulegt er að sjá að sum verkefnin eru þegar hafin og sum þeirra eru á fimm ára eða fimmtán ára samgönguáætlun ríkisins s.s. að farið verði í framkvæmdir á hættulegasta vegkafla landsins en gert er ráð fyrir að ljúka endurbótum á og aðskilnaði akstursstefna á milli Kamba og Biskupstungnabrautar árið 2023 og að byggja eigi tvöfalda brú yfir Jökulsá á Sólheimasandi. Það veldur hins vegar **miklum vonbrigðum** að vegstytting yfir Hornafjarðarfjót (hringvegur um Hornafjörð) skuli ekki vera að fullu fjármögnuð á þessari áætlun og að framkvæmdum verði frestað til 2021. Í samgönguáætlun til ársins 2033 eru markmiðin m.a. að fækka einbreiðum brúm, stytta akstursleiðir, flug eða siglingaleiðir til Reykjavíkur niður í 3,5 klst. Nýtt vegstæði styttir þjóðveginn um 14 km. og fækkar einbreiðum brúm um þrjár ásamt því að fækka vegtengingum inn á þjóðveg umtalsvert og þannig efla öryggi vegfarenda, sem er markmið með nýrri samgönguáætlun.

Öll verkefnin sem tilgreind eru í samgöngumálum Sunnlendinga 2017-2026 snúa að öryggi og velferð íbúa og þeirra fjölmörgu gesta sem sækja Suðurland heim á hverjum degi. Í nýlegri íbúakönnun sem gerð var meðal íbúa á Suðurlandi var umferðaröryggi sérstaklega tilgreint sem atriði sem hefur mikil áhrif á skilyrði til búsetu en greiðar samgöngur hafa mikil áhrif á búsetuskilyrði, atvinnutækifæri, öryggi og lífsgæði fólks.

Íbúum á Suðurlandi fjölgaði, skv. gögnum Hagstofunnar, um 4,7% eða um 1.300 á milli árána 2017 og 2018. Samkvæmt fyrirbyggjandi fjárlagafrumvarpi er gert ráð fyrir að ferðamönnum á Íslandi fjölgi um 2,6% eða tæplega 70.000 á næsta ári. Rannsóknir sýna að rúmlega 70% ferðamanna sækja Suðurland heim og um 55% allra ferðamanna sem hingað koma gista á einhverjum tímamarki í landshlutanum.

Þetta byggir á opinberum tölum frá árinu 2016 og miðað við þær breytingar sem hafa orðið á ferðahegðun er líklegt að þessi hlutföll hafi hækkað og það hefur **bein áhrif á innviði, þ.m.t. samgöngur.**

Samgöngumál og innviðir

Í viðauka hér á eftir er gerð nánari grein fyrir innviðum og vegum á Suðurlandi. Þar eru tilgreind nánari rök fyrir nauðsyn uppbyggingar málaflokksins í landshlutanum en skv. uppl. Vegagerðarinnar eru um 23% vegakerfisins á Íslandi á Suðurlandi. Nauðsynlegt er að **tryggt verði fjármagn til uppbyggingar og viðhalds vegakerfisins** til að stuðla að auknu umferðaröryggi og til að vegakerfið anni stóraukinni umferð. **Þrátt fyrir að auknu fé hafi verið varið í viðhald og bætt þjónustu þarf að gera enn betur.**

Samgönguáætlun Suðurlands

Vísað er til **Samgönguáætlunar Suðurlands 2017-2026** sem kynnt var Samgöngunefnd og á ársþingi samtakanna síðla árs 2017. Skýrsluna má finna [hér](#). Skýrslan er ákall sveitarstjórna á Suðurlandi um bættu vegi á Suðurlandi, **þörf fyrir nýframkvæmdir, viðhald og bætt öryggi á vegum, betri fjarskipti, ljósleiðara sem og GSM samband.** Þá fjallar áætlunin um **almenningsamgöngur, að flugsamgöngum og ferjusiglingum** meðtöldum.

Á nýliðnu ársþingi var fjallað um skýrsluna og voru þingfulltrúar sammála um að niðurstöður hennar sýni að enn sé aðgerða þörf í samgöngum á Suðurlandi, bæði í **uppbyggingu og viðhaldi vegakerfisins til að tryggja öryggi vegfarenda.**

Umferðaröryggi (einbreiðar brýr, yfirborð vegar)

Ársþing SASS 2018 áréttar niðurstöður Samgönguáætlunar SASS er varðar öryggi á vegum og fagnar þeim úrbótum sem gerðar hafa verið frá því að skýrslan kom út s.s endurbætur á Hellsheiði.

Ítrekað er mikilvægi þess að fyrirhuguðum áformum varðandi úrbætur á þjóðvegakerfinu gangi eftir um að tryggja umferðaröryggi s.s. merkingar á vegum. Einnig verði hugað að öryggi hjólandi umferðar, hestaumferðar o.s.frv. Er bent á mikilvægi þess að fara í **átak í umferðarfræðslu/forvörnum og gæslu.** Upplýsingaveitir eru lyklatríði í að fræða ferðamenn til að draga úr slyshættu á vegum landsins.

Ársþing SASS 2018 leggur áherslu á að litið verði til þeirra forgangsverkefna sem fyrrgreind skýrsla samtakanna tekur til og eiga að vera kláraðar fyrir 2020. **Slyshætta af einbreiðum brúm** er mikil og nauðsynlegt að gera úrbætur þar á.

Almenningsamgöngur

Ársþing SASS 2018 ítrekar áskorun á ríkisvaldið að **standa vörð um almenningsamgöngur í landinu.** Óboðlegt er að ekki sé fundin lausn á málinu. Ríkið þarf að sýna ábyrgð og tryggja forsendur almenningsamgangna og það rekstrarfjármagn sem þarf til.

Forsenda þess að ársþing SASS 2018 samþykki fjárhagsáætlun samtakanna fyrir árið 2019 er að samningar náist við ríkið um að halda úti óbreyttum rekstri almenningsamgangna út árið 2019 og að

ríkið greiði 50 m.kr. til viðbótar í fjármögnun verkefnisins. Það er jafnframt afdráttarlaus krafa ársþings SASS að ríkið geri upp 36 m.kr. halla vegna ársins 2018. Ef ekki tekst að ná fram verulegum hækkunum til málaflokksins við gerð fjárlaga 2019 telur ársþingið nauðsynlegt að **hætta rekstri almenningsgangna um komandi áramót.**

Ársþing SASS 2018 ítrekar fyrri ályktanir um að **skilvirkt lagaumhverfi um almenningsgangungur** sé forsenda þess að sveitarfélögin á Suðurlandi geti haldið utan um þetta verkefni. Staða mála nú er í raun algerlega óviðunandi fyrir sveitarfélögin en fyrirséð er að tap verður á rekstri almenningsgangna hjá SASS fjórða árið í röð.

Ársþing SASS 2018 skorar á stjórn SASS og stjórnvöld að ráðast í þarfagreiningu á þjónustu almenningsgangna til að mæta betur þörfum notendahópana, sem eru m.a. börn, ungmenni og lífeyrisþegar. Almenningsgangungur bæta búsetuskilyrði í dreifðum byggðum landsins.

Ársþing SASS 2018 tekur undir ályktun Ungmennaráðs Suðurlands um mikilvægi almenningsgangna fyrir ungt fólk.

Ársþing SASS 2018 leggur áherslu á að skoðaðar verði leiðir við **frekari niðurgreiðslu á innanlandsflugi** líkt og aðrar almenningsgangungur. Lagt er til að þess verði farið á leit við stjórnvöld að vinna við **skosku leiðina** verði kláruð sem fyrst. Áætlunarflug innanlands er mikilvægur hlekkur í almenningsgangungum og tryggir aðgengi þeirra sem fjærst búa frá höfuðborgarsvæðinu að nauðsynlegri opinberri þjónustu, sérstaklega heilbrigðiskerfinu.

Ársþing SASS 2018 hvetur til þess að fyrirætlanir um millilandaflug verða teknar til skoðunar við endurskoðun Samgönguáætlunar.

Ársþing SASS 2018 ítrekar mikilvægi fyrri ályktana um að **ferjusiglingar til Vestmannaeyja verði skilgreindar sem þjóðvegur**. Huga þarf að endurbótum á Landeyjahöfn til að tryggja að höfnin verði heilsárshöfn.

Stjórn SASS ítrekar **mikilvægi almenningsgangna í byggðapróun í landinu**, þ.m.t. á Suðurlandi og bendir á að í framlagðri samgönguáætlun og á fjárlögum komandi árs er ekki gert ráð fyrir þeim fjármunum sem þarf til málaflokksins. Áformin eru heldur ekki í samræmi við sáttmála ríkjandi valdhafa en í honum kemur fram að áfram þurfi að byggja upp almenningsgangungur um land allt.

Sjóvarnargarðar, Grynnslin og hafnir á Suðurlandi

Ársþing SASS 2018 ítrekar fyrri ályktanir um að tryggja **nægjanlegt fjármagn til viðhalds, rannsókna og uppbyggingar hafna á starfssvæði samtakanna**. Vísað er til Samgönguáætlunar Suðurlands 2017-2026 þar sem ítarlega er gert grein fyrir þessum þáttum.

Höfnin í Þorlákshöfn

Ársþing SASS 2018 krefst þess að stjórnvöld tryggi fjármagn til **áframhaldandi eflingar og uppbyggingar hafnar í Þorlákshöfn**. Höfnin í Þorlákshöfn er orðin gríðarlega mikilvæg hvað varðar atvinnuuppbyggingu fyrir Suðurland í heild.

Vegtollar

Árspaning SASS 2018 leggur til að kafli um veggjöld í Samgönguáætlun SASS 2017-2026 verði endurskoðaður og **unnið verði með hugmyndir að heildrænum lausnum hvað varðar veggjöld.**

Lögð er áhersla á að hugmyndir um gjaldtöku verði hugsaðar heildrænt og að gjaldtaka einstakra nýframkvæmda séu teknar til sérstakrar skoðunar. Áréttað er að **ávallt sé fær hjáleidd við gjaldskylda vegi** til að tryggja jafnræði búsetu í dreifðum byggðum landsins.

Þá er lögð áhersla á að **skipting núverandi tekjustofna skili sér til samgöngubóta** og mikilvægt er að skipulagsákvörðunarréttur sveitarfélaga sé virtur við nýframkvæmdir vega.

Stjórn SASS mælir eindregið með að fyrir afgreiðslu þingályktunartillögunar verði bætt úr ofangreindum vanköntum.

Fyrirsvarsmenn samtakanna óska eftir að koma á fund nefndarinnar.

Virðingarfyllt,
f.h. stjórnar SASS

Bjarni Guðmundsson,
framkvæmdastjóri

VIÐAUKI 1

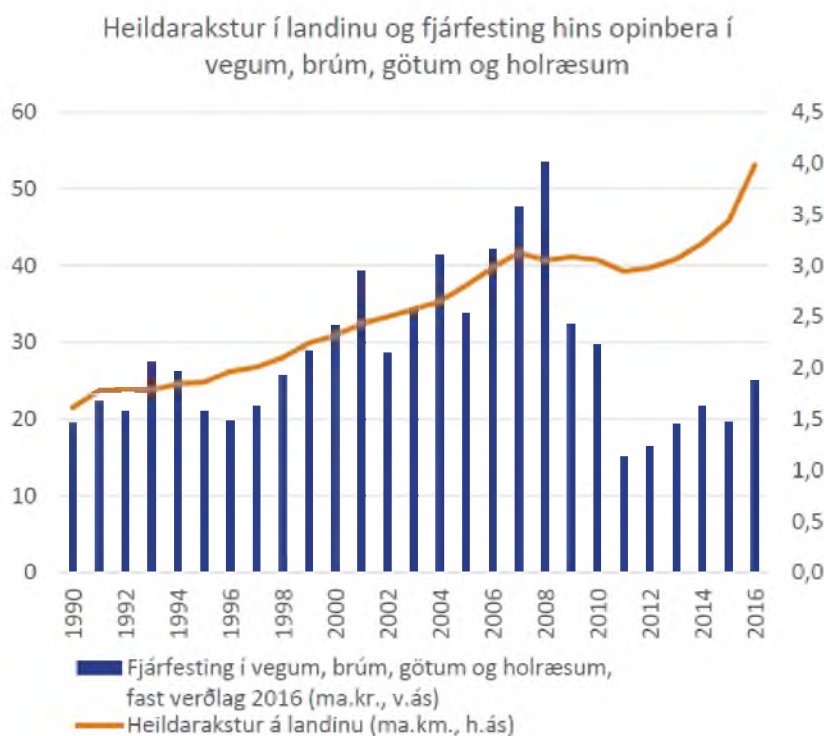
Innviðir og vegir á Suðurlandi - minnisblað 10.10.2018

Samtök iðnaðarins og Félag ráðgjafarverkfræðinga stóðu að útgáfu á skýrslu um stöðu innviða á Íslandi. Skýrslan heitir: *Innviðir á Íslandi, ástand og framtíðarhorfur*. Skýrslan var kynnt á opnum fundi þann 5. október 2017 eða fyrir um einu ári síðan.

Í skýrslunni er gerð úttekt á helst innviðum í tíu köflum sem fjalla um flugvelli, vegi, hafnir, fráveitur, hitaveitur, vatnsveitur, úrgangsmál, orkuvinnslu, orkuflutninga og fasteignir ríkis og sveitarfélaga.

Markmið með útgáfu skýrslunnar er að lýsa stöðu helstu innviða hagkerfisins og draga fram þarfir og lausnir til að tryggja gæði þessara meginstoða íslensks samfélags. Í skýrslunni er lagt mat á endurstofnvirði innviðanna sem eru teknir fyrir, ástand þeirra metið, greint frá hverjar framtíðarhorfurnar eru og lagt mat á uppsafnaða viðhaldspörf. Þá eru settar fram ráðleggingar og lýsing á því hvað þarf til að koma á breytingum. Skýrslan er lögð fram til að skapa upplýsta umræðu um stöðu innviða íslenska hagkerfisins.

Í skýrslunni kemur meðal annars fram að heildarendurstofnvirði ofangreindra innviða er áætlað 3.493 ma.kr. Til samanburðar stóðu heildareignir lífeyrissjóða landsmanna í 3.725 ma.kr. í lok júlí 2017.

Rökin:

- Gríðarlegur ágangur hefur verið á innviði ferðaþjónustunnar s.s. vegi. Þunginn hefur verið mestur á Suðurlandi af öllum landshlutunum.
- Af þeim 10 þáttum sem tilgreindir eru í ástandsskýrslu SI þá koma vegir verst út.
- Góður tímapunktur að fara í framkvæmdir. Það hefur dregið verulega annars vegar úr hagvexti á Íslandi og hins vegar spennunni á samfélaginu. Vöxtur ferðaþjónustunnar hefur m.a. hægt verulega á sér.
- Vegir og samgöngur eru meðal áhrifamestu þátta á atvinnulíf og jákvæða þróun lýðfræðilegra þátta. Vegir eru lífæð samfélaga. Ef lífæðin skaddast og jafnvel stoppar þá stöðvast hjól atvinnulífs og samfélaga.
- Ef samfélög og atvinnugreinar ætla að halda uppi góðu og öflugum þjónustustigi þá þarf að byggja upp innviði s.s. vegi. Samkeppnishæfni samfélaga byggist upp á öflugum samgöngum.
- Uppsöfnuð viðhaldsþörf vega er gríðarleg. Ferðaþjónusta margfaldaðist af stærð á fáum árum með auknu álagi á vegi. Viðhaldsþörf vega hefur ekki verið í neinum takti við fjölgun ferðamanna og aukna umferð á vegum á Suðurlandi.
- Líklegar afleiðing þess að vegasamgöngur verða slæmar eru þær að ferðamenn hætta að keyra um vegina, slys verða tíðari og fólk hefur ekki áhuga á að búa á stöðum þar sem vegasamgöngur eru slæmar.
- Mikilvægt er að skoða fleiri leiðir til fjármögnunar og framkvæmda en frá hinu opinbera til að hraða uppbyggingu, s.s. með aðkomu einkaaðila og annarra fjárfesta s.s. lífeyrissjóða, innviðasjóða, svo fátt eitt sé nefnt.
- Þróunin í ferðaþjónustu á undangengnum mánuðum hefur verið sú að erlendir gestir fara styttra út frá Höfuðborgarsvæðinu. Sökum nálægðar Suðurlands við Höfuðborgarsvæðið þá minnkar ekki straumur ferðamanna á Suðurland. Þrátt fyrir að aukning á fjölda ferðamanna sé farin að hægja verulega á sér, þá eykst stöðugt þungi umferðar frá ferðmönnum inn á Suðurland.
- Slysatiðni á vegum á Suðurlandi er gríðarlega há - [hér](#). Á Suðurlandi eru margir af fjölförnustu vegum landsins.
- 61% ferðamanna sem fóru í dagsferðir innanlands á árinu 2017 fóru í dagsferð um Suðurland. Næsti landshluti á eftir var Vesturland með 33% - [hér](#)
- Áætlað er að 2,3 - 2,4 milljónir erlendra ferðamanna heimsæki Ísland á árinu 2019.
- Umferð um nokkra staði árið 2017, sjá að neðan í mynd á næstu bls.
- Rúmlega 1,2 milljónir ferðamann komu að Gullfossi og Geysi árið 2017. Gera má ráð fyrir því að á næsta ári (2019) verði fjöldi ferðamanna á svæðinu í kringum 1,5 milljónir ferðamanna

Áætlaður fjöldi ferðamanna á einstökum svæðum og stöðum:

	Sumar 2017		Vetur 2017		Íslendingar 2016	
Fjöldi ferðamanna á tímabili	777.889		1.417.382		332.529	
	%* Fjöldi		%** Fjöldi		%*** Fjöldi	
Reykjavík	95,6	743.700	96,7	1.370.600	26,6	88.500
Nágrannasveitarfélög höfuðborgar	47	365.600	54,6	773.900		
Suðurland	71,2	553.900	55	739.600	57,7	191.900
Reykjanes	39,8	309.600	36,2	513.100	13,7	45.600
Vesturland	48,4	376.500	29	411.000	45,6	151.600
Norðurland	50,2	390.500	17,3	245.200	55,1	183.200
Austurland	44,8	348.500	16,6	235.300	22,6	75.200
Hálendið	29,6	230.300	9,6	136.100	7,7	25.600
Vestfirðir	20	155.600	8,4	119.100	20,4	67.800
Reykjanesbær	17,1	133.000	15,7	222.500	8,6	28.600
Reykjanesviti/Heimsálfurú/Gunnhver	18,1	140.800	14	198.400	1,8	6.000
Bláa lónið	23,4	182.000	26,3	372.800	1,3	4.300
Grindavík					5,4	18.000
Sandgerði					2,3	7.600
Krísuvík					2,1	7.000
Borgarnes	23	178.900	14,9	211.200	20,9	69.500
Snæfellsnes/Þjóðharðurinn Snæf.nes	36	280.000	19,4	275.000	9,9	32.900
Stykkishólmur/Eyjaf Breiðafjarðar	20,3	157.900	8,8	124.700	12,6	41.900
Búðardalur/Dalir	13,4	104.200	5,8	82.200	7,7	25.600
Húsafell / Reykholt	18,2	141.600	9,5	134.700	14,5	48.200
Hvalfjörður					11,5	38.200
Ísafjörður	11,9	92.600	3,9	55.300	9,5	31.600
Arnarfjörður/Dynjandi	8,6	66.900				
Látrabjarg	7,2	56.000			2,4	8.000
Hólmavík/Strandir	10,7	83.200			7,1	23.600
Hornstrandir	3,5	27.200			1,8	6.000
Hvammstangi/Hvitserkur	14,3	111.200	4,7	66.600	6,8	22.600
Skagafjörður	20,1	156.400	6,4	90.700	13,9	46.200
Akureyri	46,2	359.400	14,5	205.500	38	126.400
Mývatnssveit	45,3	352.400	12,6	178.600	12,1	40.200
Húsavík	33,2	258.300	6,2	87.900	10,2	33.900
Ásbyrgi/Dettifoss	40,1	311.900			4,8	16.000
Melrakalsléttu/Þórshöfn	4,2	32.700			2,6	8.600
Siglufjörður					12,2	40.600
Borgarfjörður eystri	13,4	104.200			3,5	11.600
Egilsstaðir/Hallormsstaður	31,8	247.400	7,8	110.600	14,8	49.200
Seyðisfjörður	28	217.800	6,3	89.300	5,7	19.000
Djúpvogur	18,9	147.000	7	99.200	4,8	16.000
Neskaupsstaður	8,3	64.600				
Stöðvarfjörður	11,5	89.500			3,3	11.000
Eskifjörður	15,6	121.400			4,1	13.600
Vopnafjörður					2,1	7.000
Hornafjörður	16,8	130.700	9,3	131.800	8,5	28.300
Jökulsárlón	50,2	390.500	30,6	433.700	6,9	22.900
Skaftafell	46,4	360.900	27,7	392.600	4,7	15.600
Vík	56,6	440.300	41,5	588.200	11,4	37.900
Skógar	48,6	378.100	31,8	450.700	8,3	27.600
Þórsmörk	25,8	200.700	10,4	147.400	4,3	14.300
Vestmannaeyjar	7,9	61.500			9,3	30.900
Þingvellir	56,8	441.800	41,4	586.800	14	46.600
Geysir/Gullfoss	62,6	487.000	48	680.300	13,8	45.900
Eyrarbakki	13,4	104.200	8,7	123.300	6,4	21.300
Kirkjubæjarklaustur					9,1	30.300
Herðubreiðarlindir/Askja	7,7	59.900			2	6.700
Sprengisandur	4,7	36.600			2,2	7.300
Kjölur/Hveravellir	9,4	73.100			2,5	8.300
Landmannalaugar	19,8	154.000			3,3	11.000
Kverkfjöll					1,1	3.700
Askja					2	6.700